

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2022

KH 29.08.2022 § 295
512/02.05.01.00.00/2020

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Harkinnanvaraisen avustuksen kriteereissä huomioidaan myös koronakriisin vaikutukset.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisinä vaikutuksiin on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa. Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemukseen merkittävä se, milloin valtuusto ne käsittelee ja mitkä toimenpiteet ovat. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Valtiovarainministeriö on asettanut valtionosuuden korotuksen käytölle ehtoja. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättäväisyydessä olevien menojen lisäystä ja korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta. Toisaalta korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistoimenpiteisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat varautuminen velanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Valtionosuutta on haettava 9.9.2022 mennessä. Kuntien harkinnanvaraisesta valtionosuuksien korotuksesta päättää valtiovarainministeriön esityksestä valtioneuvosto.

Hakemuksessa tulee yksilöidä kaikki kaikki perusteet ja erityisolosuhteet, joita kunta pitää syynä kuluvaan vuoden talouden tasapainottamiseen liittyviin ongelmiin. Perusteluissa tulee tuoda esille ne toimenpiteet, joita kunta on tehnyt tai on tekemässä poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten ongelmien parantamiseksi.

Kaupungin taloudellinen tilanne on ollut viime vuosina tiukka, mutta vuosien 2020-2021 tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä mm. valtion koronatukitoimien, kertaluontoisten tekijöiden ja ennakoitua vahvemman talouskehityksen johdosta. Kaupungin taseen kumulatiivinen ylijäämä oli vuoden 2021 lopussa 36,7 milj. euroa.

Kaupungin vuoden 2022 talousarvio on laadittu tasapainoon. Kuluvaan vuoden tulosennuste on tällä hetkellä alijäämäinen erityisesti Siun sotien alijäämän kehitykseen ja palkkaharmonisoinnin kustannuksiin liittyvän epävarmuuden johdosta. Sotekustannusten ennakoitua suurempi kasvu vaikuttaa paitsi kuluvaan vuoden tulokseen, heikentää myös tulevien vuosien talouden tilannetta sote-uudistuksen vaikutusten laskentaperiaatteiden johdosta. Haasteellisista näkymistä huolimatta harkinnanvaraisen valtionosuuden edellytysten ei kuitenkaan arvioida täyttyvän. Talouden tasapainottamistarpeen suuruuteen ja tarvittaviin toimenpiteisiin liittyy toistaiseksi epävarmuutta, toisaalta kaupungin talouden tilanne on ollut kohtuullinen verrattuna suurten kaupunkien tilanteeseen tai koko kuntatalouden tilaan.

Oheismateriaalina ohje kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemiseen vuonna 2022.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunhinhallitus päättää

olla hakematta harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.